

(Мейнстрим — термін, що позначає переважний напрямок у певній області для певного періоду часу) може змінюватись у будь-який момент і бути пов'язаний з випадковими подіями у Всесвітній павутині.

Список використаних джерел

1. Турен А. Социализация в виртуальном мире Интернета / [Електронний ресурс] // Режим доступу: www/ua-referat.com/%Do%9F%D1%80%....
2. Токарева Н. М. Сучасний підліток у системі психолого-педагогічного супроводу: монографія / Н. М. Токарева, А. В. Шамне, Н. М. Макаренко. – Кривий Ріг: ТОВ «Інтерсервіс», 2014. – 312с.].
3. Patricia Wallace. The Psychology of the Internet [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.info-library.com.ua.
4. Кузина С. В. Все врут! Учимся вычислять людей по их внешнему виду / С. Кузина. – Москва: Астрель, 2011. – 544с.
5. Савонько Е.И. Возрастные особенности соотношения ориентации на самооценку и на оценку другими людьми // Изучение мотивации поведения детей и подростков / Под ред. Л. И. Божович, Л. В. Благоннадежиной. Москва, 1992. – С.79-97

УДК 159.922.7

Кришталович А. А.

Ціннісні орієнтації у студентському віці

Анотація. У статті подано стислий огляд проблеми ціннісних орієнтацій у психології, представлено результати дослідження основних ціннісних орієнтацій у студентському віці на прикладі студентів філологічного факультету Криворізького національного університету. Подано результати дослідження ціннісних орієнтацій студентів наразі та у минулому (за методикою М.Рокіча).

Ключові слова: цінності, ціннісні орієнтації, студентський вік, активний спосіб життя, щасливе сімейне життя.

Аннотация. В статье дан краткий обзор проблемы ценностных ориентаций в психологии, представлены результаты исследования основных ценностных ориентаций в студенческом возрасте на примере студентов филологического факультета Криворожского национального университета. Представлены результаты исследования ценностных ориентаций в данный момент и в прошлом (по методике М.Рокича).

Ключевые слова: ценности, ценностные ориентации, студенческий возраст, активный образ жизни, счастливая семейная жизнь.

Summary. The article presents a brief overview of the problem of value orientations in psychology, presents the results of research in basic value orientations student's age on an example of students of philological faculty Kryvyi Rih National University. The results of research of value orientations of students now and in the past (by the method M.Rokicha).

Keywords: values, value orientation, student age, active lifestyle, happy family life.

Проблема ціннісних орієнтацій завжди цікавила дослідників, саме через це проблема досліджувалася постійно, як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями. Дослідженням з точки зору ціннісно-сміслової особистості займалися: І.Бех, З.Карпенко, Т.Титаренко, Ф.Василюк, Д.Леонт'єв, В.Франкл. Дослідженням ціннісних орієнтацій студентської молоді займалися: Н.Бондар, Є.Подольська, І.Попова, І.Райгородська, З.Сікевич, В.Лісовський, К.Харський.

Існує багато класифікацій людських цінностей. Залежно від об'єкта, цінності можуть бути матеріальними чи духовними. Якщо розглядати цінності як приналежність до певного суб'єкта, то їх можна поділити на індивідуальні (особисті), групові та загальнолюдські. Х.Абдурагімова пропонує поділяти цінності залежно від ставлення індивіда до різних видів життєдіяльності, таким чином існують цінності родини, праці, освіти тощо. Інші дослідники розрізняють цінності за різними показниками – за ступенем усвідомлення, за спрямованістю, за суб'єктами ціннісних орієнтацій, за ступенем загальності, за ступенем сталості, за місцем та роллю в процесі життєдіяльності людини тощо. К.Харський у своїх працях пропонує поділити цінності людини на: ідеологічні (містять у собі все, що пов'язано з ідеологією, політикою), матеріальні (до них відносять все, що пов'язано з грошима в широкому сенсі), емоційні (містять у собі всі переживання людини), життєві (містять все, що пов'язане з самим життям: збереження життя, покращення здоров'я, відпочинок, родина, харчування, екологія).

Система ціннісних орієнтацій визначає змістовну сторону спрямованості особистості і складає основу її відносин зі світом, з іншими людьми, а також відношення до самої себе. Визначити, які цінності сформовані у людини можна за допомогою різних методів та методик. Найбільш вживаною в наш час є методика вивчення ціннісних орієнтацій М.Рокіча. У ній М.Рокіч розрізняє два класи цінностей: термінальні – переконання в тому, що якась кінцева мета індивідуального існування варта того, щоб до неї прагнути; інструментальні – переконання в тому, що якийсь образ дій або властивість особистості є кращим у будь-якій ситуації. Саме її ми взяли за основу для нашого дослідження. Для визначення ціннісних орієнтацій у студентському віці нами було проаналізовано відповіді 24 студентів-дівчат філологічного факультету Криворізького педагогічного інституту. Загальна вибірка 24 особи, віком від 18 до 22 років. У 2012 році досліджуваним було запропоновано розмістити написані на аркуші цінності зі списку А (термінальні) в порядку їх значимості для них, теж саме завдання вони отримали і в 2015 році, з метою порівняти їх вибір.

Аналізуючи отримані результати зі списку А 2012 року можна зазначити, що для студентів філологічного факультету на першому місці стоїть здоров'я (72 %), на другому – кохання (64 %), на третьому – щасливе сімейне життя (57 %), наявність надійних та гарних друзів (30%). Результати дослідження 2012 року подані у вигляді діаграми рис. 1.

Рис. 1. Ціннісні орієнтації студентів філологічного факультету у 2012 році

Для цих же студентів у 2015 році на першому місці стоїть кохання та щасливе сімейне життя (72 %), на другому – здоров'я (55 %), на третьому – розвиток, фізичне та психічне удосконалення себе, як особистості (50 %), на четвертому – активний спосіб життя, життєва мудрість (45 %). Результати дослідження 2015 року подані у вигляді діаграми на рис.2.

Рис. 2. Ціннісні орієнтації студентів філологічного факультету у 2015 році

Отже, ми бачимо розбіжності між ціннісними орієнтаціями досліджуваної групи в різні періоди часу, а саме в тому що у 2012 році для студентів найважливішим є здоров'я, а на другому місці кохання. А виходячи з вибору студентів у 2015 році, то на перше місце вони виносять кохання, та щасливе сімейне життя, а потім вже йде здоров'я. інших активний спосіб життя. Ми вважаємо, що перш за все це пов'язано з віковими особливостями досліджуваних. Через те що у 19-ти річному віці готовність до шлюбу ще не сформована, дівчата ще не позиціонують себе з дружиною. А вже у 21 рік ця цінність виходить на перше місце, згідно зі статистикою, саме в період 21-23 років більше половини дівчат одружуються. Суттєвими відмінностями є те, що така цінність, як наявність

надійних та гарних друзів у тестуванні 2015 року спустилася на останні місця. Так, на зміну надійним друзям приходять такі цінності, як фізичний та психічний розвиток та життєва мудрість. Вибір таких цінностей пов'язаний з тим, що йде усвідомлення людиною свого місця у світі та накопичення досвіду, як невід'ємної частини життя.

В ціннісних орієнтаціях спостерігається тенденція до слабодиференційованого відображення ціннісних орієнтацій. У кожного третього існує конфлікт між професійними та поза професійними цінностями, пов'язано це перш за все з тим, що в такому віці студентам важко розділяти, ставити бар'єри між професійним та особистим життям. Для більшості характерна мотивація, орієнтована на вирішення проблем власної самореалізації, спілкування тощо. Як було вже зазначено, серед домінуючих цінностей переважають «вічні» для цього вікового періоду: щасливе сімейне життя, кохання, здоров'я. Так, на останніх місцях знаходяться такі цінності, як: краса природи (75 %), суспільне визнання (50 %), щастя інших (50 %). Також на останнє місце студенти ставлять розваги, що є незвичайним для цього вікового періоду. Мабуть, це пов'язано з вибором майбутньої професії, що з першого курсу формує не тільки свідомого громадянина країни, а й вчителя майбутнього покоління. Окрім цього більшість студентів у 22 річному віці вже працюють, а отже вони вступили у доросле життя, де відводиться менша роль для розваг.

За допомогою методу бесіди проведеної зі студентами філологічного факультету, ми дізналися чому саме ці цінності вони виносять на перший план, з чим це пов'язано. У студенток філологічного факультету у більшій мірі відповіді були однотипними, а саме, те що вони хочуть спокійного і тихого сімейного життя, що для них це є близьким. Зважаючи на те, що їх подальше життя пов'язано з дітьми і роботою в школі, вони вже з задоволенням мали б і своїх дітей. А у 2015 році студентки намагалися пояснити чому змінився їх вибір. Аргументували зміну цінностей тим, що в університеті дуже велика кількість заходів, у яких вони з задоволенням беруть участь, в цьому для них поєднуються три найважливіші цінності це і здоров'я від постійних спартакіад, олімпіад, концертів, це і активна діяльність, це і життєвий досвід, фізичне та психічне удосконалення. Все це, на думку студенток філологічного факультету, можна поєднувати з коханням та сімейним життям.

Другий етап нашого дослідження подано у вигляді порівняльної таблиці (див. табл. 1) ціннісних орієнтацій, які студентки філологічного факультету віднесли на останні місця у 2012 та 2015 роках.

Як ми бачимо, хоч і вважається, що у студентському віці вже стало сформовані ціннісні орієнтації, наше дослідження показало, що вони ще можуть змінюватися. Так приблизно 55% залишаються незмінними, але 45 % в період студентського віку можуть змінюватися з часом. На це впливають різні умови, найголовнішими з яких є: вікові особливості, вибір майбутньої професії (адже багато студентів починають працювати не по спеціальності вже у студентському віці), різні пріоритети, різне оточення поза навчанням.

Таблиця 1

Цінності	Студенти філологічного факультету	
	2012 рік	2015 рік
Пізнання	46 %	–
Краса природи	42 %	75 %
Наявність гарних друзів	–	50 %
Суспільне визнання	72 %	52 %
Розвиток	50 %	–
Розваги	–	55 %
Щастя інших	55 %	57 %
Творчість	73 %	–

Отже, можна сказати, що якщо цінності людини не змінюються від часу, моди, то її цінності більш стійкі, довготривалі, стимулюють самовдосконалення та духовний розвиток, така людина здатна до свідомих глибоких стосунків з іншими людьми, до любові, дружби.

Межі статті не дають можливості розкрити повністю проблему ціннісних орієнтацій у студентському віці. Ми плануємо зробити це у інших наукових роботах та статтях при вивченні психологічних особливостей вікового розвитку особистості.

Список використаних джерел:

1. Абдурагімова Х. А. Структура и класификация цінностей / Х. А. Абдурагімова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://jurnal.org/articles/2008/psih11.html>
2. Бех І. Д. Духовні цінності в розвитку особистості / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія. – 1997. – №1. – С. 124-129.
3. Войтико В. І. Психологічний словник / В. І. Войтико. – Київ: Вища школа, 1982. – 215 с.
4. Здравомыслов А. Г. Потребности. Интересы. Ценности / А. Г. Здравомыслов. – Москва: Политиздат, 1986. – 223 с.
5. Леонтьев А. М. Деятельность. Сознание. Личность / А. М. Леонтьев. Изд. 2. – Москва: Политиздат, 1977. – 304 с.
6. Соколов А. В., Щербакова И. О. Ценностные ориентации постсоветского гуманитарного студенчества / А. В. Соколов, И. О. Щербаков // Социс. – 2003. – № 1. – С. 115-124.
7. Харский К. О системе ценностей и ее влиянии на человека. [Электронный ресурс]. – Режим доступа к статье : <http://www.zubry.ru/articles/2009/05/konstantin-harskij-o-sisteme-cennostej-i-ee-vliyanii-na-cheloveka>.
8. Шапар В. Б. Психологічний тлумачний словник / В. Б. Шапар. – Харків: Прапор, 2004. – 640 с.